

COLUMN WBS – 28 januari 2010

De atoomjukebox en de publieke omroep

Frans Becker

De discussie over de publieke omroep gaat weer losbarsten – minister Plasterk kondigde onlangs aan alvast een debat te willen starten dat moet leiden tot besluitvorming over de inrichting van het publieke bestel in 2016. Recentelijk kwam al de positie van de publieke omroep aan de orde naar aanleiding van de ontwikkeling in de krantenwereld. De verhouding tussen de kranten (niet gesubsidieerd, wel lijdend onder reclameconcurrentie van de STER – en zich inmiddels ruim begevend in de digitale wereld) en de publieke omroep (wel gesubsidieerd – en zich inmiddels eveneens ruim bewegend in de digitale wereld), alsmede technologische ontwikkelingen die de grenzen tussen televisie en internet steeds verder doen vervagen vormen de aanleiding voor deze zoveelste ronde in de omroepdiscussie.

Het gekozen perspectief – de technologische ontwikkeling die het onderscheid tussen de verschillende media zal doen vervagen – is echter veel te beperkt. Het debat hoort te beginnen bij de plaats die de publieke omroep in onze samenleving inneemt resp. in hoort te nemen en de publieke waarden die ze toevoegt als onderdeel van het medialandschap. Bij de vorige discussieronde, in 2005 – naar aanleiding van het voornemen van staatssecretaris Medy van der Laan om het bestel eens flink op de schop te nemen – formuleerden de WBS en de Tweede-Kamerfractie van de PvdA in [De Publieke Omroep verdient beter. Een toekomstplan van de PvdA](#) een aantal uitgangspunten voor de maatschappelijke opdracht van de publieke omroep – deels geïnspireerd door discussies en ontwikkelingen bij onze burens: de Belgen en de Britten. Het bevorderen van democratisch burgerschap, het verzorgen van onafhankelijke en betrouwbare informatie, het stimuleren van het culturele leven, het laten zien van diversiteit van opvattingen behoren ertoe. De kunst is vervolgens de publieke omroep zodanig in te richten – en zodanige voorwaarden voor programmamakers te scheppen – dat het bestel aan deze opdracht kan voldoen, kwalitatief hoogwaardige programma's kan aanbieden en innovatief kan opereren.

Al is de publieke omroep nog verre van ideaal toegerust, soms worden er toch prachtige programma's gemaakt, die geheel voldoen aan de opdracht die bij een publiek bestel hoort. Dat geldt bijvoorbeeld voor de televisieserie over de Tweede Wereldoorlog van Ad van Liempt. En dat geldt wat mij betreft evenzeer – om eens een geheel andere uithoek van het bestel te nemen – voor het tien avonden durende radioprogramma *De atoomjukebox* van de VPRO, waarin de Robema's Roel Bentz van den Berg en Martijn Stoffer, even teruggekeerd uit het Huize Avondrood van omroepeland, een alternatief presenteerden voor de rond de

jaarwisseling uitgezonden top 2000. Zij kozen hun favoriete 500 à 600 singles van de afgelopen vijftig jaar, die – jazeker minister Plasterk – nu te horen zijn via de internetsite van Radio 6, maar toch echt eerst door deze top-radiomakers geselecteerd en van kort commentaar voorzien moesten worden. Op de achtergrond was Felix Rottenberg, die in zijn eentje een soort maatschappelijke octopus-organisatie vormt voor nuttige initiatieven, betrokken bij dit programma. Hij gaf het noodzakelijk duwtje in de rug.

Bentz van den Berg, Stoffer en schrijver/muziek liefhebber/presentator Jan Donkers hebben jarenlang schitterende programma's voor de VPRO gemaakt waarin zij voor de geïnteresseerde luisteraar een muziek cursus gaven, die van een vergelijkbaar niveau was als het Theme Time Radio Hour van Bob Dylan. Helaas haalde de VPRO ze uit de ether, maar met *De atoomjukebox* kwam deze kwaliteitsradio weer even terug.

Frank de Vree formuleerde in *De Groene Amsterdammer* van 21 januari 2010 kort en bondig de eisen waaraan de publieke omroep moet voldoen: toegankelijkheid, professionaliteit, diversiteit, belangeloosheid, onafhankelijkheid, creativiteit en kritisch vermogen. De pleitbezorgers van een versterking van het publieke karakter van de omroep zijn al jaren in het defensief gedrongen, zo stelt hij. 'Wie de publieke omroep wil voorbereiden op de gevolgen van de digitale revolutie kan niet heen om de vraag waaraan zij haar bestaansrecht ontleent. Een ander kompas is niet leverbaar.' Wijze woorden.